

SUNDHED I ARBEJDETS KERNE?

**BETYDNINGER, KONFLIKTER OG
FORUDSÆTNINGER**

**Betina Dybbroe, professor og centerleder
Center for Sundhedsfremmeforskning
Roskilde Universitet**

HVAD ER SUNDHED?

- Et bestemt perspektiv på arbejdet og livet, hvor man ser bort fra sygdom?
- Trivsel – oplevelse i forhold til konkrete situationer og rammer?
- Det gode liv- en helhed af rammer, strukturer og oplevelser?
- Den enkeltes ressourcer/ kapaciteter som finder udfoldelse
- I forandring og uforudsigelig?

HELHEDEN I SUNDHEDSSYN: INDIVID-GRUPPE-HVERDAGSLIV-SAMFUND

- Psycho-social environment of health- (Marmot and Siegrist)
- Sundhed er både i rammer og opfordringer til liv og en del af individets tilgang til livet

- Settings-tilgang (Dooris)
Både steder, situationer og rammer skaber sundhed

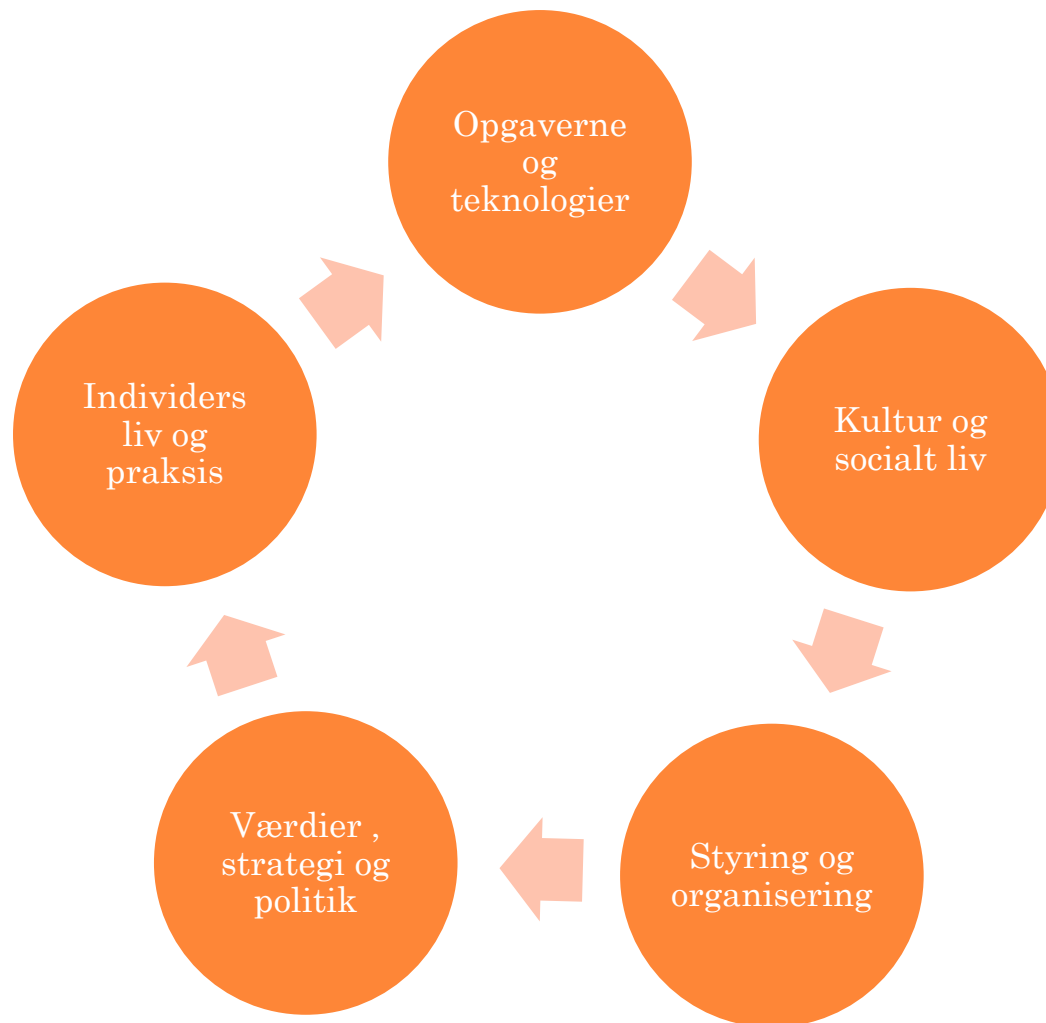

SUNDHEDSFREMME KOM SOM EN KRITIK

- Et **salutogenetisk** udgangspunkt: det sunde og ikke det syge skal i fokus- (Antonovsky)
- Et **situationelt** perspektiv: menneskers sundhed er en del af deres samlede livssituation og deres måde at handle på-(Gannick)
- En **kritisk menneskeret** til at opnå magt over egne sundhedsvilkår og opnå den størst mulige grad af sundhed (WHO- Bangkok 1996)

AT ØGE OG FREMME SUNDHED I ARBEJDET INVOLVERER EN HEL SETTING:

ARBEJDSPLADSEN SOM SUNDHEDSFREMMENDE SETTING OG LIVSSAMMENHÆNG

:

- UTOPISK HORISONT?
- DEMOKRATISERINGSTILTAG?
- PRODUKTIVITETSFREMMENDE?

CASE: SUNDHEDS- OG OMSORGSSEKTOR

- Projekt "Fællesskab kræver fællesskab" om sygeplejerskers forhold til deres fag og arbejde (RUC, 2003-4)
- "Tillidsrepræsentanter i forhold til forandringer i fag, arbejde, sundhedssektoren og fagforening" (RUC og CARMA 2006-2008)
- "Mening i arbejdet i ældresektoren" (RUC og Kubix, 2010-12)
- "Trivsel i teams" (Aalborg Sydhavn, RUC og DPU, 2011-14)
- "Sygeplejersker i det nære sundhedsvæsen i forandring" (RUC 2013-2014)

PROJEKT TRIVSEL I TEAMS

- IMELLEM ORGANISATION, RELATIONER OG FAGLIGHED

- Hvordan udfordrer nye team- og projektorganiseringer *relationerne* kolleger og ledere imellem og hvad betyder det for *faglighed* og *trivsel*?
- Hvordan kombineres *selvledelse* med *teknologistyret ledelse* I team- og projektorganiseret arbejde, og hvilken betydning har denne kobling for *trivslen*?
- Hvad betyder det når det overlades til *den enkelte at påtage sig ansvaret for sin egen og kollegernes trivsel* i teamet?

MENINGSFULDHED ER AT PRÆGE ARBEJDET OG SKABE FAGIDENTITET

- ”Det er et særligt Peter-fokus. Det er jeg slet ikke i tvivl om, at det bor helt ovre ved mig. Jeg tror også, det er faggruppespecifikt, at man som pædagog tænker, at det der med at arbejde med relationer, det er så vigtigt, så hvordan kan jeg sikre mig, at forældrene får noget med hjem til den relation, de har med deres børn. Det er oftest, er jeg lige ved at sige, søvn og mad og nogen af de der helt elementære ting, som faktisk ikke fungerer ret godt for de forældre, der kommer her. Fordi de har nogle børn, der er særlige. Jeg tror ikke, de er særligt dårlige til det, men det er også nogle børn der er særlige..”

ARBEJDETS STYRING OG ARBEJDETS BETINGELSER: EX :STANDARDISERING I PSYKIATRIEN -

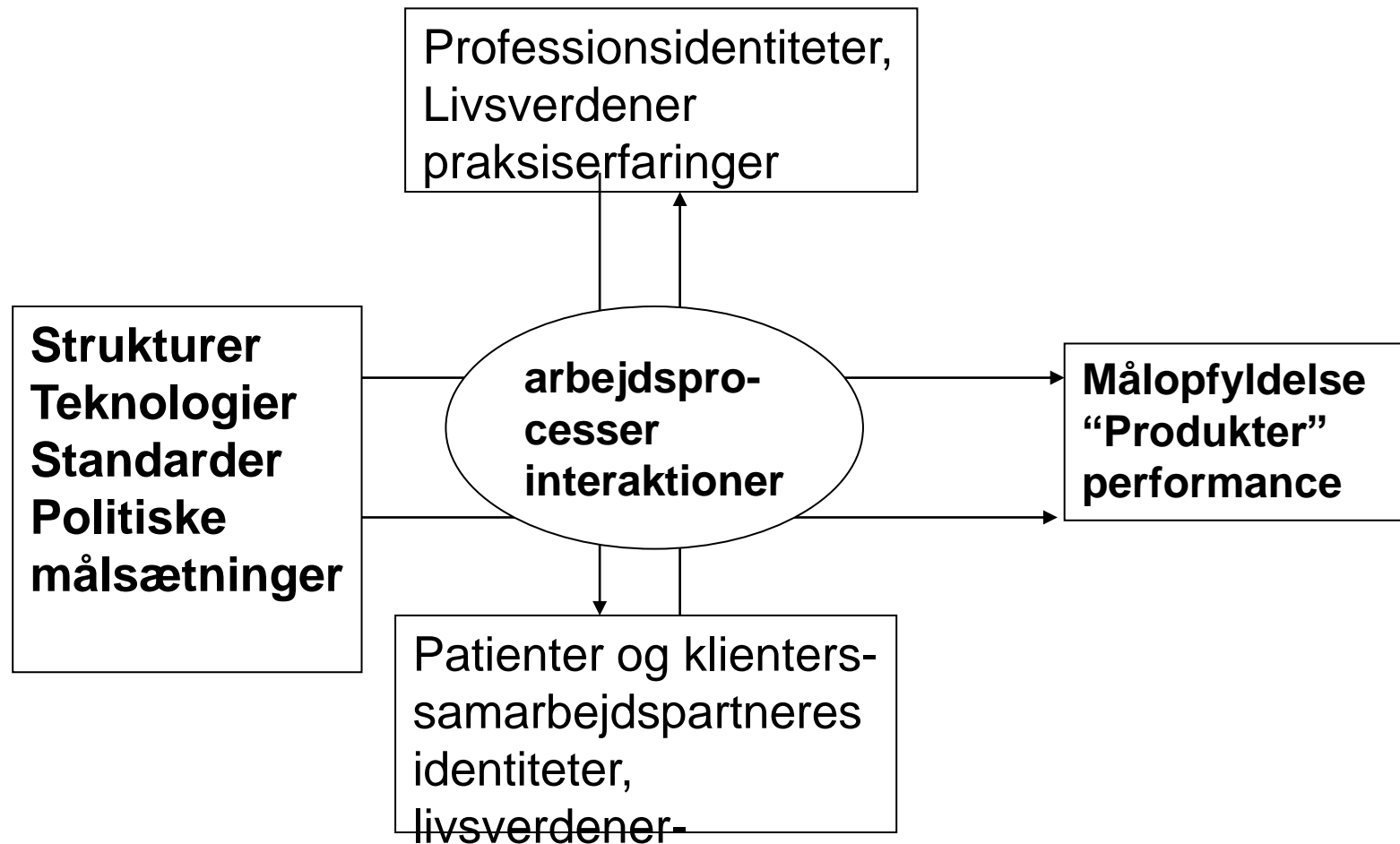
- Serviceydelser standardiseres og bliver til produkter på et marked
- de produkter der udveksles kan tælles og prissættes
- personalet skal dokumentere deres gennemførelse og være ansvarlige for at nå produktion til tiden.
- Konkret i dette felt:
- Diagnosen er den centrale ydelse
- Barnet er kunden
- Styringen foregår igennem resultatkontrakter: sundhedsaftalen og pakkeforløb

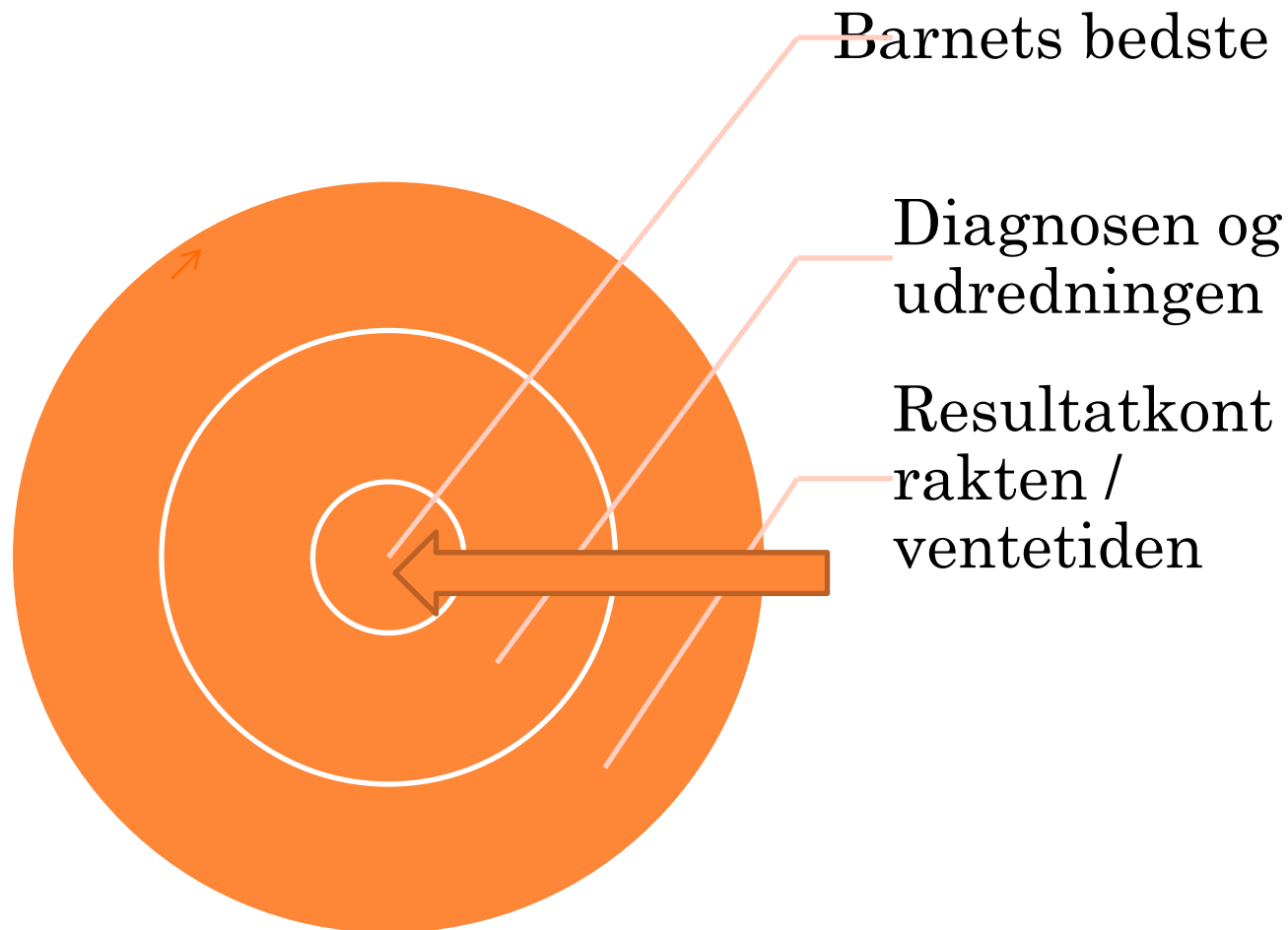
- *”Det bliver diagnosen frem for barnet. Altså, der blev det: Hvor mange diagnoser har vi stillet i den her uge? Fordi det var det, der udløste betalingen, og så var der penge i kassen. Og det er næsten det, der også er ved at ske lidt. Vi snakker meget om, hvor mange ydelser har vi lavet, hvor mange undersøgelser har vi laver, fordi det bonner ud. Altså, undersøgelser bliver jo diagnoser, og diagnoser udløser penge. Så min frygt er lidt, at vi begynder at miste det humanistiske perspektiv.. barnet og familien bliver mere og mere et nummer i rækken”.*

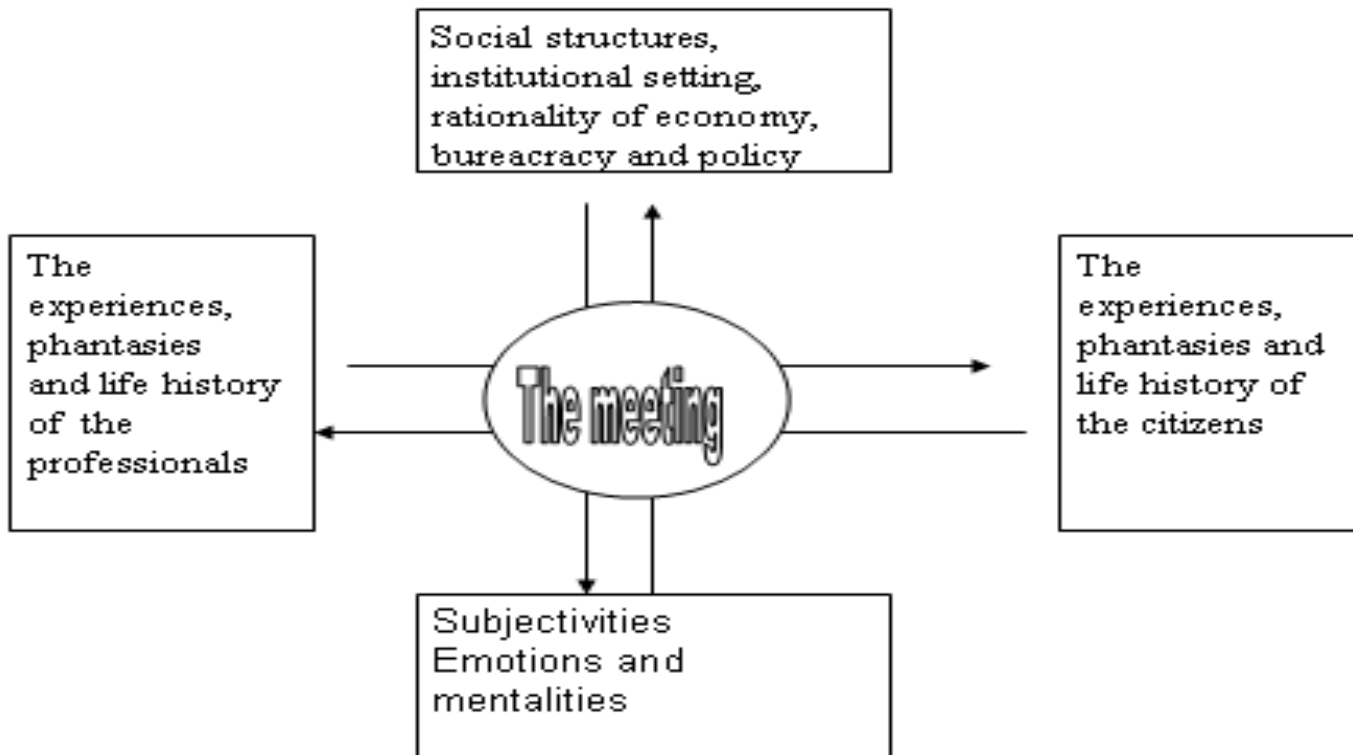
ET DOBBELTBLIK PÅ ARBEJDET MED MENNESKER SOM MENING OG RELATIONER- OG SOM STANDARDISERET PRODUKTION

ARBEJDETS KERNEOPGAVE- KVALITET OG MENING FOR DE PROFESSIONELLE???

MENING I ARBEJDET SKABES I MØDER

SUNDHED OG TRIVSEL

- Alle holder af arbejdet
- Kernegruppen har været ansat længe
- Lavt kort tids sygefravær
- Man taler ikke om stress
- 5 udaf 6 individuelt interviewede havde haft langtids-sygemelding p.g.a. stress
- De tematiserer at de keder sig

HVAD ER KERNEOPGAVEN/ARBEJDET?

- Det meningsfulde for den enkelte er forbundet både med kapacitet , faglighed og arbejdets nødvendighed
- Kvalitet i arbejdet drejer sig både om resultatet og oplevelsen af at udføre arbejdet- processen
- Krav og rammer i arbejdet kan være direkte kontraproduktive for sundhed og trivsel
- Kernen opleves forskelligt, og er i forandring-afhænger af perspektiv

FORUDSÆTNINGER FOR MERE SUNDHED I ARBEJDET OG ARBEJDSLIVET

Medarbejdernes aktive deltagelse i formuleringen af mål for sundhedsfremme på arbejdet

- Forandringer, der øger medarbejder indflydelse generelt
- Integration af sundhedsfremme i kernen af arbejdspladsens aktiviteter
- støtte og opbakning fra

ledelsen. (Gustavsson, 2008, Linköping Universitets Centre of excellence i Sundhed, arbejde og fastholdelse)

AFSÆT FOR SUNDHEDSFREMME: KRAM?

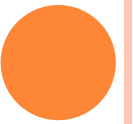
KRAM på arbejde

- Vidensprogrammer for at øge viden om KRAM
- Livsstilsændringsprogrammer som virker igennem færdighedstræning
- Støttende omgivelsesprogrammer, der skal understøtte de sunde valg
- Sundhedsovervågning
- (DSI 2008, Det europæiske arbejdsmiljøagentur 2013)

Kritik

- Social og sundhedsmæssig ulighed er både afsæt og konsekvens
- fokuserer på individet og ikke på strategi, arbejdets indhold og betingelser
- Er risiko orienteret og ikke sundheds orienteret

POINTER

- Sundhedsfremme kan åbne op for demokratisering, igennem at invitere til menneskers engagement og indflydelse
- Sundhedsfremme arbejde kræver samarbejde mellem borgere og professionelle for at virke
- Sundhedsfremme er forbundet med læring, og lærings- og udviklingsprojekter sætter gang i formulering af sundhedsmål
- Forskellige former for risici ved at leve er forbundne i hverdagslivet og det er vanskeligt at udskille og privilegere en bestemt sundhedsrisiko og handle på den

